

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA GÜVENCE MEKANİZMALARI *PROJESİ*

E-ÇALIŞTAY RAPORU

Bu proje T.C. İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
tarafından desteklenmektedir.

Kuruluş Tarihi	:	26.07.2017
Kütük Numarası	:	06-128-108
Vergi Kimlik Numarası	:	4780569225
Proje Adı	:	Sivil Toplum Kuruluşlarında Güvence Mekanizmaları
		<i>Bu proje (2023M209) T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.</i>
Kamu Denetimi Mercii	:	T.C. İçişleri Bakanı
Sicil Mercii	:	T.C. Ankara Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü
Hazırlayan	:	Gökberk Oğuz Proje Koordinatörü

e-Çalıştay Raporu ©

31.03.2024

GİRİŞ 04

STK'LARDA PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ 05

Prof. Dr. Okan Cem Çırakoğlu

SİVİL TOPLUM SİGORTACILIĞI 08

Aras Onur

STK'LARDA İŞ GÜVENLİĞİ 13

Çiğdem Aydın

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 16

GİRİŞ

Sivil toplum kuruluşları, uluslararası ölçekte yaşanan ekonomik dalgalanmalar nedeniyle finansal daralmalarla karşı karşıya kalmaktadır. STK'ların hedeflerini gerçekleştirebilmesi ve finansal sürdürülebilirliğini sağlayabilmesi, adli ve idari yaptırım risklerini saptayabilme ve güvence mekanizmaları geliştirebilme gerekliliğini beraberinde getirmektedir.

Bu minvalde varlık ve sorumluluklar gibi sigortalanabilir riskler, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin koruyucu unsur ve mekanizmalar ile gönüllü ve çalışanların psikolojik iyi oluş halinin devamlılığı gibi risk alanlarında güvence mekanizmalarına ihtiyaç duyan STK'ların ihtiyaç düzeyleri, ilgili mekanizmaların hayata geçirilebilirliği, varsa mevcut mekanizmaların iyileştirilmesi ve işlevselliği ile STK'ların yeni güvence mekanizmalarına uyumu konularına ilişkin ayrıntılı bir çalışma yapılması gerekliliği yadsınamaz.

Bu çalışmaya konu olan rapor, T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenen “*Sivil Toplum Kuruluşlarında Güvence Mekanizmaları*” projesi kapsamında 30.03.2024 tarihinde gerçekleştirilen e-çalıştay sonrasında Sivil Toplumda Kurumsal Yönetim ve Derecelendirme Derneği tarafından hazırlanmıştır.

Raporda yer alan e-çalıştay çıktılarının kamu, özel sektör ve sivil alan temsilcilerinin katılımıyla düzenlenmesi planlanan e-konferansa temel oluşturarak katkı sağlaması hedeflenmektedir.

STK'LARDA PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ

Prof. Dr. Okan Cem Çırakoğlu

Kapadokya Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Okan Cem Çırakoğlu, sivil toplum kuruluşlarında görev yapan ücretli, üye ve gönüllülerin psikolojik iyi oluş halinin güvence mekanizmalarının bir parçası olarak ele alınması gerektiğini anımsatarak sözlerine başlamıştır. Buradan hareketle bireylerin sivil toplum kuruluşlarında neden görev aldıkları ve bu konudaki motivasyon nedenleri tartışılmıştır.

Bireylerin sivil alanda aktif görev alma isteğinde hak savunuculuğu motivasyonu, kişisel geçmişleri, empati duyguları ve ekonomik nedenler öne çıkarken münhasıran hassas gruplarla çalışan örgütlerde yıpranma payının daha fazla olduğu kanaatine varılmıştır.

Psikolojik sağlığı etkileyebilecek durumların temelinde iyi bir duygu düzenleme stratejisinin yer almaması ve stres faktörü bulunmaktadır. Hayatın doğal akışı gereği faaliyet alanları travmatik yaşantılara maruz kalmayı içeren çalışmalarda uzun süre görev alan bireylerde gelişen travmatik belirtiler, belirli ve özgül vakalarla gelişen travmalar ve uzun süreli maruz kalmaya bağlı gelişen travmalar olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

Uzun süreli maruz kalmaya bağlı gelişen travmalar spesifik bir olaydan ziyade zaman içerisinde meydana gelirken bireyler üzerinde tükenmişlik duygusunu da beraberinde getirebilmektedir. Tükenmişlik, ikincil ve dolaylı travmadan farklı olarak iş yaşamının stresinden meydana gelmekte ve motivasyon eksikliği, öfke, yetersizlik hissi ve kronik yorgunluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada örgütlerin işleyişi ve tükenmişlik duygusunun yakın ilişkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

STK'LARDA PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ

Anılan duygusal yüklerin zaman içerisinde sivil toplum çalışanlarının işi bırakma veya sektör değiştirme gibi kararlar vermesine yol açtığı, bu konuda literatürde yer alan çalışmalarda özellikle çocuk hakları alanında faaliyet gösteren kurumlardaki çalışanların iş bırakma oranının %21 olduğu; küçük ölçekli örgütlerde ise bu oranın daha yüksek olabileceği paylaşılmıştır.

Bireylerin psikolojik iyi oluş hallerinin korunmasında hangi adımların atılabileceğinin örgüt temsilcileri ile istişare edilmesi sonucunda en önemli koruyucu bileşenin süpervizörler olduğu kanaatine varılmış; çalışan ve gönüllülerin stratejik olarak düzenli ve sistematik aralıklarla izlenmesi gerektiği, örgütsel işleyişte psikolojik özbakımın önemsenmesi ve entegre hale getirilmesi, bireysel destek mekanizmalarının işletilmesi sonuçlarına varılmıştır. Bu minvalde kullanılması gereken kaynaklar konusunda ise personel seçim sürecinin güçlendirilmesi, hizmet alımı ve daimi personel bulundurma seçenekleri üzerinde durulmuştur.

Katılımcılar sivil toplum kuruluşlarının çalışanları için hizmet alımı yoluyla psikolojik destek hizmeti almanın ve bu desteği sağlayabilecek daimi bir personel bulundurmanın ekonomik güçlüğüne altını çizmiştir. Öte yandan bazı örgüt temsilcileri hizmet alımı yoluyla edinilebilecek ruh sağlığı desteğinin içerik konusunda yetersiz kalabildiğini ve kısa sürmesi nedeniyle sağlıklı olmadığını vurgulamıştır. Bazı örgüt temsilcileri ise ruh sağlığı desteği sağlayabilecek daimi bir personel bulundurulması konusunda bireylerin aynı çalışma ortamını paylaştığı kişilerle duygularını paylaşmakta güçlük çekebileceğini ve rahat davranamayabileceğini savunmuştur.

STK'LARDA PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ

Çırakoğlu, konuşmasında hibe veren kurum ve kuruluşların desteğiyle proje yürüten sivil toplum örgütleri için projelerde görev yapacak olan bireylerin özbakım maliyetinin de proje bütçesinde yer alması gerekliliğinin altını çizerek konuşmasını noktalamış ve soru-cevap bölümüne geçilmiştir.

SİVİL TOPLUM SİGORTACILIĞI

Aras Onur

TEB Artı Sigorta ve Reasürans Brokerliği Genel Müdür Yardımcısı Aras Onur, güvence mekanizmalarına ilişkin sektör temsilcisi konuşmacı olarak öncelikle sivil toplum örgütlerinin hangi riskleri taşıdığına ilişkin açıklamalar yaparak sözlerine başlamıştır. İnteraktif olarak işletilen risklerin belirlenmesi sürecinde aşağıdaki gruplarda bulunan riskler irdelenmiştir.

KURUMSAL RİSKLER

Yangın
Hırsızlık
Doğal Afetler
Cihaz Bozulmaları
Komşuluk Riskleri
Taşınan Para ve Kıymetli Evrak
Etkinlikler
Organizasyon Süreçleri

ÇALIŞAN&GÖNÜLLÜ RİSKLERİ

Doğal Afetler
Kaçırılma&Fidyeye
Seyahat Riskleri
Hastalıklar
Kazalar

YÖNETİCİ RİSKLERİ

İdari Para Cezaları
Emniyeti Suistimal

DAYANIŞMA GEREKSİNİMLERİ

Vefat
Maluliyet
İşsizlik
Hastalıklar
Kazalar
Yan Gelirler

SİVİL TOPLUM SİGORTACILIĞI

Kurumsal riskler, bir sivil toplum kuruluşunun taşınmazlarına veya taşınmazlarının içerisinde yer alan varlıklarına gelebilecek zararlar (*yangın, hırsızlık, doğal afetler*) ve kurumun rutin faaliyetlerini sürdürmesi esnasında karşılaşılabileceği zararlar (*cihaz bozulmaları, maddi varlıkların taşınmasına ilişkin riskler, etkinlikler ve organizasyon süreçleri*) olarak tanımlanmaktadır.

Yönetici riskleri, sivil toplum kuruluşlarında karşılaşılan idari para cezası risklerini ve emniyeti suiistimal hallerini (*güvenin kötüye kullanılması*) kapsamaktadır. Dernekler Kanunu'na tabi olan kuruluşlarda karşılaşılan idari para cezalarında sorumlu taraf istisnai haller dışında kurum değil dernek başkanıdır. Dolayısıyla bu risk grubu kurumdan ziyade yöneticiler ile yakın ilgilidir.

Çalışan ve gönüllü riskleri, alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarında görev yapan bireylerin karşılaşılabileceği doğal afet, kaçırılma, seyahat riskleri, hastalık riskleri gibi risklerdir.

Dayanışma riskleri, doğrudan bir risk ile sivil toplum örgütlerinin kapısını çalmasa da herhangi bir karşılık beklemezsizin kurumda görev alan kişileri yakından ilgilendiren risklerdir.

SİVİL TOPLUM SİGORTACILIĞI

Onur, ayrıca Türkiye’de halihazırda uygulanmakta olan ve sivil toplum kuruluşlarının güvence mekanizmalarına katkı sağlayabilecek; ancak STK’lar için özelleştirilmesi gereken bazı sigorta ürünlerinin bulunduğunu ve söz konusu ürünlerin sivil toplum kuruluşlarının finansal sürdürülebilirliğine yadsınamaz desteği olabileceğini paylaşmış; bunları şöyle özetlemiştir:

İşyeri Paket Sigortaları

- STK’lar ile işletme ve iştirakleri için hasar ödemelerinde özelleştirilmiş uygulamalar
- Kıymetli evrak tanımlamaları

Etkinlik İptal Sigortaları

- Etkinliklere göre özelleştirilebilme
- Gelir getirici unsurun korunması

Yönetici Sorumluluk Sigortası

- Etkinliklere göre özelleştirilebilme
- Gelir getirici unsurun korunması

SİVİL TOPLUM SİGORTACILIĞI

Ferdi Kaza Sigortaları

- Çalışanlar ve üyeler için farklı uygulamalar
- İşsizlik durumunda aidat ve borç ödeme

Tamamlayıcı Sağlık Sigortaları

- Asgari beş(5) kişilik gruplar oluşturabilme
- Ortak bir limitten yararlanabilme
- Özel kurum anlaşmaları & ilaç

Tamamlayıcı Emeklilik

- Proje temelli çalışan kilit personel için *vesting* uygulaması
- Yan hak içeren emeklilik sözleşmeleri
- FİGK iadesi

SİVİL TOPLUM SİGORTACILIĞI

Öte yandan Onur, sivil toplum kuruluşlarının sigorta mekanizmaları ile destekleneceği bir kurguda bireysel dayanışmanın önemine vurgu yapmıştır. Üyelerin kuruma olan bağlılığının artırılmasının, çalışan memnuniyetinin gözetilmesinin, gönüllü motivasyonunun sağlanmasının ve yönetici adaylarının teşvik edilmesinin güvence mekanizmaları bağlamında önemli olduğu değerlendirilmiştir.

Güvence mekanizmalarının sivil toplum kuruluşlarının finansal sürdürülebilirliğine olan desteğinde kurumun telafi giderlerinden arındırılması, dijitalleşme süreçlerine teşvik edilmesi ve mali kayıtların düzenli olarak tutulmasına teşvik edilmesi gibi hususların da yer aldığı paylaşılmıştır.

Derneklerde demirbaş defteri tutmak zorunlu olmamakla birlikte güvence mekanizmaları, demirbaşların takibinin kolaylaştırılması ve anılan tüm risklerin izlenebilmesine de ayrıca katkı sağlamaktadır.

STK'LARDA İŞ GÜVENLİĞİ

Çiğdem Aydın

İş Güvenliği Uzmanı Çiğdem Aydın, iş güvenliğinin kurum çalışanlarının iş kazalarına veya meslek hastalıklarına uğramalarını önlemek amacıyla güvenli çalışma ortamını sağlamak için getirilen tedbirler dizisi olduğunu paylaşarak başlamıştır.

İş kazası,

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından verilen görev nedeniyle sigortalının işyeri dışında bulunduğu sırada,
- Emziren kadın sigortalının çocuğuna süt vermesi için ayrılan sürede,
- Sigortalının işverence kendisine tesis edilen bir taşıtla işe geliş ve gidiş süresinde,

meydana gelebilecek ve sigortalıyı hemen veya sonradan ruhen veya bedenen zarara uğratabilecek olaydır.

Nedir?

STK'LARDA İŞ GÜVENLİĞİ

Aydın, bir olayın iş kazası sayılabilmesi için öncelikle iş kazası geçiren kişinin sigortalı olması, bir olay ile karşılaşmış olması, olay nedeniyle ruhen veya bedenen engelli hale gelmesi gibi hallerin birlikte gerçekleşmesi gerektiğini aktarmıştır.

Aydın ayrıca iş kazası meydana geldiğinde durumun olay tarihinden itibaren üç(3) iş günü içerisinde il sosyal güvenlik müdürlüğüne bildirilmesi gerektiğini, olayın bildirilmemesi durumunda kazayı geçiren kişiye ödenecek olan iş göremezlik ödeneğinin kurumdan tahsil edileceğini paylaşmıştır.

STK'LARDA İŞ GÜVENLİĞİ

Aydın, iş sağlığı ve güvenliğinin önemine değinerek işe yeni başlayan kişiler için iş güvenliği konusunda oryantasyon eğitimi verilmesi gerektiğini vurgulayarak çalışanların yasal hak ve yükümlülüklerinin kendilerine bildirilmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Aydın'a göre eğitim içeriği yangın söndürme cihazlarının kullanımını, acil durumda izlenmesi gereken protokolü, tehlikeleri, riskleri ve önlemleri, elle kaldırma/taşıma durumlarını ve iş ekipmanlarının güvenli kullanımını kapsamalıdır.

İş güvenliği eğitimleri kurumun tehlike derecesine göre farklılık gösterirken eğitimin az tehlikeli iş yerleri için asgari sekiz(8) saat; çok tehlikeli iş yerleri için ise asgari on altı(16) saat olması gerektiği aktarılmıştır.

Öte yandan ülkemizde gönüllüğe ilişkin yasal bir düzenleme bulunmadığından gönüllülere sivil toplum kuruluşları tarafından sigorta yapılmalı ve primleri kurum tarafından ödenmelidir. Aydın, aksi bir durumda kurumların cezai yaptırımlar ile karşılaşabileceğini paylaşmıştır.

Sivil Toplum Kuruluşları için Uzman Önerileri

- Risk değerlendirmesi yapılmalı,
- Çalışanların iş güvenliği konusundaki düşüncelerine değer verilmeli,
- Örnek kazalar incelenmeli,
- Denetim sonuçları değerlendirilmeli,
- İş sağlığı ve güvenliği konusundaki yasal düzenlemeler takip edilmeli,
- Profesyonel destek alınmalı.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sivil toplum kuruluşları ve kurum bünyesinde görev yapan üye, gönüllü ve ücretliler kurum faaliyetleri gerçekleştirilirken güvence mekanizmalarına ihtiyaç duymaktadır. E-çalıştayda elde edilen verilere göre

- Bazı katılımcılar sigorta poliçelerine yönelik yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını ancak e-çalıştay sonrasında poliçe türlerine ve içeriklerine ilişkin yeterli düzeyde bilgi edindiklerini paylaşmıştır.
- Sivil toplum sigortacılığına yönelik olarak katılımcılarca merak edilen poliçe türlerinin başında gönüllü ve ücretli çalışanların güvenliğini önceleyen poliçe türleri gelmektedir.
- Katılımcılar arasında güvence mekanizmalarının edinilme düzeyi düşük olmasına rağmen halihazırda tercih edilen poliçe türünün işyeri paket poliçesi olduğu görülmüştür.
- Proje faaliyeti yürüten örgütlerin projelerin mücbir nedenlerle ertelenme, sekteye uğrama veya iptal edilebilme risklerine karşı koruyucu bir teminata ihtiyaç duyduğu değerlendirilmiştir.
- Bazı katılımcılar genel kurul toplantılarının düzenlenmesini, defter tutma usul ve esaslarını ve bildirim yükümlülüklerini kapsayan idari süreçlere ve bu süreçlerde karşılaşılabilecek yaptırım risklerini içeren koruyucu bir teminata ihtiyaç duyabileceklerini paylaşmıştır.
- Denetim sonrasında karşılaşılabilecek yaptırımlara yönelik koruyucu ve önleyici bir teminat örgütler arasında önemli bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır.
- Bazı katılımcılar kurumun yaşamını sürdürebilmesi için elzem olan alternatif gelir kaynaklarını güvence altına alan mekanizmaların yüksek öncelikli bir ihtiyaç olduğunu paylaşmıştır.
- Proje faaliyeti yürüten bazı katılımcılar kur ve enflasyon temelli farklara yönelik koruyucu bir teminata ihtiyaç duyduklarını paylaşmıştır.

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA GÜVENCE MEKANİZMALARI PROJESİ

Bu proje T.C. İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

STKYD'yi
takipedin!

stkydorgtr

stkydorgtr

stkydorgtr

stkyd.org.tr

